

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล มคธเป็นไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๘

๑. อุโภปิเจเต พุรหุมา ปุพฺพเทวา ปุพฺพพาจริยา อาหุเนยฺยาติ จ
วฺจฺจนฺติ ฯ ยถา หิ มหาพฺรหฺมโน จตฺสฺโส ภาวนา อวิหิตา โหนติ
ตถา มาตาปีตุนฺนํ ปุตฺเตสุ จตฺสฺโส ภาวนา อวิหิตา ฯ กุจฺฉิตตฺสฺมิณฺหิ
ปุตฺเต กทา นฺ โข ปุตฺตํ อโรกํ ปสฺสิสฺสามาติ เตสํ เมตฺตจิตฺตํ
อุปฺปชฺชติ ฯ ยथा ปเนส มนฺโท อุตฺตानเสยฺยโก อูกาทีหิ ๗ฏฺฐโจ
ทกฺขเสยฺยยา วา ปีฬิโต โรหติ ตทา ตสฺส สทฺทํ สุตฺวา เตสํ การุณฺณํ
อุปฺปชฺชติ ฯ อาชาวิตฺวา วิชาวิตฺวา กิพฺนกาเล ปน โสภนียวยสฺมี วา
จิตฺกาเล ปุตฺตํ โอโลเกตฺวา เตสํ จิตฺตํ มุทกํ โหติ อาโมทิตปฺปโมทิตํ
ตทา เนสํ มุทิตา ลพฺภติ ฯ ยथा ปเนส ทารภรณฺณํ กตฺวา วิสุํ เถหํ
อชฺฌาวสตี ตทา เนสํ สกฺโกติทานิ โน ปุตฺตโก อุตฺตโน รมฺมตาย
ยาเปตฺนฺติ มชฺฌตฺตตา อุปฺปชฺชติ ตทา เนสํ อุเปกฺขา ลพฺภติ ฯ เอวนฺเตสํ
ปุตฺเตสุ ยถากาลํ จตฺตฺพิชฺสสาปี พุรหฺมวิหารสฺส ลภฺนโต พุรหฺมสทิส-
วฺตฺตีตาย เต พุรหฺมาติ วฺจฺจนฺติ ฯ ยถา ปน จิณฺสาสวสฺงฺขาตา วิสุทฺธิเทวา
พาลชเนหิ กตํ อปรารฺชํ อคฺเณตฺวา เอกนฺเตเนว เตสํ อนตฺถหานิ อตฺถอุปฺตฺติลฺย
อากฺขณฺตาว หิตฺสฺขาย ปฏฺิพฺชฺชนฺติ ทกฺขิณฺเยยฺยตาย จ เตสํ การานํ
มหปฺผลานิสฺสํตํ วหนฺติ ตถา เตปี ปุตฺตานํ อปรารฺชํ อคฺเณตฺวา เอกนฺเตเนว
เตสํ หิตฺสฺขาย ปฏฺิพฺชฺชนฺตา ทกฺขิณฺเยยฺยา หุตฺวา เตสํ อตฺตนิ กตฺการานํ
มหปฺผลานิสฺสํตํ วหนฺติ ตสฺมา เต เทวสทิสวฺตฺตีตาย เทวา นาม ฯ

๒. ยสฺมา จ ปุตฺตา เตสํ วเสน ปจฺมํ อณฺเณ เทเว ชานิตฺวา
ปฏฺิพฺชฺชนฺตา ปฏฺิพฺตฺติผลํ อธิกฺจฺจนฺติ ตสฺมา อณฺเณ สมฺมตฺติอุปฺตฺติวิสุทฺธิ-
เทวา ปจฺจฺจาทฺวา นาม ฯ มาตาปีตโร ปน อณฺเณเทเวหิ ปจฺมํ เตสํ

อุปการวन्दตาย ปุพฺพทเววติ วุจฺจนฺติ ฯ ยสฺมา ปน เต ชาตกาโลโต
 ปฏฺจาย เหวํ นิสีท เหวํ ติฏฺฐาติ จ อยฺนเต ตาโตติ วตฺตพฺโพติ จ
 อาทินา คาเหนติ สิกฺขาเปฺนฺติ อถาปรภาเค อญฺเณ อจฺริยา หตฺถิสิปฺปาทีนึ
 สิกฺขาเปฺนฺติ อญฺเณ สรณสึลานึ เทนฺติ อญฺเณ ปพฺพาเชนฺติ อญฺเณ
 พุทฺธวณฺํ อุกฺคณฺหาเปฺนฺติ อญฺเณ อุปสมฺปาเทนฺติ อญฺเณ มกฺคผลํ
 ปาเปฺนฺติ อิติ สพฺเพเปเต ปจฺจจฺริยา นาม ตสฺมา มาตาปีตโร สพฺพปฺจรมํ
 อจฺริยภาวโต ปุพฺพจฺริยาติ วุจฺจนฺติ ฯ ยสฺมา ปน เต ปุตฺตานํ อาหุตํ
 ปหุตํ อภิสงฺขตํ อนฺนปानาที อรหนฺติ อนฺจฺฉวิกา ตํ ปฏิกฺคเหตฺ ตสฺมา
 เต อาหุเนยฺยาติ วุจฺจนฺติ ฯ เตน วุตฺตํ ติกจตุกฺกํคฺคตเรสุ สพฺรหฺมกฺคฺคเต
 พฺรหฺมาติ ภิกฺขเว มาตาปีตฺนเมตํ อธิวณฺํ ปุพฺพทเววติ... ปุพฺพจฺริยาติ...
 อาหุเนยฺยาติ ภิกฺขเว มาตาปีตฺนเมตํ อธิวณฺํ ฯ ตํ กิสฺส เหตุ ฯ
 พหุการา ภิกฺขเว มาตาปีตโร ปุตฺตานํ อาปาทกา โปสกา อิมสฺส
 โลกสฺส ทสฺเสตาริตี ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคอเป็นไทย

๑. อีกอย่างหนึ่ง มารดาบิดาทิ้ง ๒ นั้น ท่านเรียกว่า พรหม บุรพเทพ บุรพาจารย์ และ อาหุไนยบุคคล (ของบุตร) ฯ เปรียบเหมือนท้าวมหาพรหม เป็นผู้ไม่ละภวานาทิ้ง ๔ (ในหมู่สัตว์) ฉนโค มารดาบิดา ก็ไม่ละภวานาทิ้ง ๔ ในบุตรทั้งหลาย ฉนนัน ฯ จริงอยู่ เมื่อบุตรอยู่ในท้อง ท่านทั้ง ๒ นั้น ก็เกิดเมตตาจิตขึ้นว่า เมื่อไรหนอแล พวกเรา จักเห็นลูกน้อยไม่มีโรค ฯ อนึ่ง ในกาลใด บุตรนั้นยังอ่อน นอนหงาย ถูกสัตว์ทั้งหลายมีเส้นเป็นคันกัด หรือถูก การนอนที่ไม่สบายบีบคั้น ร้องให้อยู่ ในกาลนั้น ท่านทั้ง ๒ นั้น ก็เกิดความกรุณาขึ้น เพราะได้ยินเสียงบุตรนั้น ฯ อนึ่ง ในเวลาบุตรวิ่งเล่นไปมาได้ก็ดี ในเวลาบุตรอยู่ในวัยอันงามก็ดี ท่านทั้ง ๒ นั้น ก็มีจิตอ่อนโยน บันเทิงเบิกบาน เพราะมองดูบุตรน้อย ในกาลนั้น ท่านทั้ง ๒ นั้น ย่อมได้มุทิตา ฯ อนึ่ง ในกาลใด บุตรนั้น ทำการเล็งดูภรรยา แยกครองเรือน ในกาลนั้น ท่านทั้ง ๒ นั้น ก็เกิดความ(วางใจ) เป็นกลางขึ้นว่า บัดนี้ ลูกน้อยของพวกเรา อาจเป็นอยู่ได้ตามลำพังตน ในกาลนั้น ท่านทั้ง ๒ นั้น ย่อมได้อุเบกขา ฯ

มารดาบิดาทิ้ง ๒ นั้น ท่านเรียกว่า พรหม เพราะท่านทั้ง ๒ นั้น มีความประพฤติเช่นพรหม เหตุได้พรหมวิหารทั้ง ๔ อย่าง ในบุตรทั้งหลาย ตามกาล ด้วยประการฉะนี้ ฯ เปรียบเหมือนวิสุทธิเทพทั้งหลาย กล่าวคือ พระชีนาสพ ไม่คำนึงถึงความผิดที่เหล่าชนพาลทำแล้ว หวังแต่ความเสื่อมไปแห่งสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ และความเกิดขึ้นแห่งประโยชน์ ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ สุข แก่ชนพาลเหล่านั้น โดยส่วนเดียวแท้ ๆ และย่อมนำความที่สักการะทั้งหลาย ของพวกเขาให้มีผลานิสงส์มาก เพราะเป็นทักษิณบุคคล ฉนโค มารดาบิดา แม้นั้น ก็ฉนนัน ไม่คำนึงถึงความผิดของบุตรทั้งหลาย ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลและ ความสุขแก่บุตรเหล่านั้น โดยส่วนเดียวเท่านั้น เป็นทักษิณบุคคล ย่อมนำความที่สักการะอันบุตรเหล่านั้นทำแล้วในตนให้มีผลานิสงส์มาก เพราะฉะนั้น ท่านทั้ง ๒ นั้น จึงชื่อว่าเทพ เพราะเป็นผู้มีความประพฤติ เช่นดังเทพ ฯ

๒. อนึ่ง เพราะบุตรทั้งหลาย รู้จักเทพเหล่านี้ ด้วยสามารถท่าน ทั้ง ๒ นั้นก่อนแล้วปฏิบัติอยู่ ย่อมได้รับผลแห่งการปฏิบัติ ฉะนั้น สมมติเทพ อุปัตติเทพ และวิสุทธิตเทพเหล่านี้ จึงชื่อว่า ปัจฉาเทพ ๆ ส่วนมารดาบิดา ท่านเรียกว่า บุรพเทพ เพราะท่านทั้ง ๒ นั้น เป็นผู้มีอุปการะก่อนกว่าเทพเหล่านี้ ๆ อนึ่ง เพราะท่านทั้ง ๒ นั้น ยังบุตรให้เรียนให้ศึกษาอยู่ จำเดิมแต่เวลาที่ บุตรเกิด โดยนัยเป็นต้นว่า จงนั่งอย่างนี้ จงยืนอย่างนี้ และว่า คนนี้ เจ้าควร เรียกว่า พ่อ ต่อมาภายหลัง อาจารย์เหล่านี้จึงให้ศึกษาศิลปะทั้งหลายมี หัตถศิลป์เป็นต้น เหล่าอื่นให้สรงและศีล เหล่าอื่นให้บรรพชา เหล่าอื่นให้ เล่าเรียนพระพุทธรูป เหล่าอื่นให้อุปสมบท เหล่าอื่นให้บรรลุมรรคผล อาจารย์เหล่านั้น แม้ทั้งหมด ชื่อว่า ปัจฉาจารย์ ด้วยประการดังนี้ ฉะนั้น มารดาบิดา ท่านจึงเรียกว่า บุรพาจารย์ เพราะเป็นอาจารย์ก่อนอาจารย์ ทั้งหมด ๆ อนึ่ง เพราะมารดาบิดานั้น ควรซึ่งข้าวและน้ำเป็นต้นที่บุตรทั้งหลาย นำมาบูชา ต้อนรับ จัดแต่ง คือ เป็นผู้สมควรรับข้าวและน้ำเป็นต้นนั้น ฉะนั้น ท่านทั้ง ๒ นั้น ท่านจึงเรียกว่า อาหุไนยบุคคล (ของบุตร) ๆ

ด้วยเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสไว้ในสพฺพหมกสูตร ในติกนิบาตและจตุกกนิบาต อังคุตรนิกายว่า ภิกษุทั้งหลาย คำว่า พรหม นั้น เป็นชื่อของมารดาบิดา ภิกษุทั้งหลาย คำว่า บุรพเทพ... คำว่า บุรพาจารย์... คำว่า อาหุไนยบุคคล นั้น เป็นชื่อของมารดาบิดา ๆ ข้อนั้นเป็นเพราะเหตุ ะไร ๆ ภิกษุทั้งหลาย (เพราะ) มารดาบิดาเป็นผู้มีอุปการะมาก บำรุงเลี้ยง แสดงโลกนี้ แก่บุตรทั้งหลาย ๆ